

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ระดับการมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษา ขอนำเสนอสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้คือ

1. วัตถุประสงค์ของการศึกษา
2. วิธีดำเนินการศึกษา
3. สรุปผลการศึกษา
4. อภิปรายผลการศึกษา
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการศึกษา แบ่งออกได้ตามลำดับดังนี้คือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แยกได้ดังนี้คือ

1.1 ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4,063 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ประชาชนที่เป็นตัวแทนประชคมหมู่บ้าน ในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม หาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณตามสูตรของ ทาโร ยามานะ (Yamane. 1973 : 727) ได้จำนวน 356 คน

2 ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

3 ขอบเขตด้านตัวแปร แยกได้ดังนี้คือ

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม แบ่งออกเป็น 5 ด้านคือ ด้านการรวบรวมปัญหาความต้องการ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลหรือสาเหตุของปัญหา ด้านการกำหนดโครงการหรือกิจกรรม ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติ และการด้านการติดตามประเมินผล ตามลำดับ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด ซึ่งเป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่า f-Test (One – Way Anova)

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สรุปผลการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปลักษณะส่วนบุคคล

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุ 46 ปีขึ้นไป ระดับการศึกษา

ไม่เกินประถมศึกษาหรือเทียบเท่า (ป.6) อาชีพ เกษตรกร และรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ผลการศึกษา พบว่า

2.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.68 และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุดสามอันดับแรกคือ ด้านการรวบรวมปัญหาความต้องการ ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติ และด้านการเข้าร่วมกำหนดโครงการ/กิจกรรม ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า

2.1.1. ด้านการรวบรวมปัญหาความต้องการ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.79 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุดสามอันดับแรกคือ ข้อ 2 เข้าร่วมประชุมเพื่อสำรวจปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน ข้อ 1 เข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน และข้อ 3 เข้าร่วมประชุมเพื่อรวบรวมปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน ตามลำดับ

2.1.2 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล/หาสาเหตุของปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.63 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุดสามอันดับแรก คือ ข้อ 4 เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดลำดับความสำคัญปัญหาของหมู่บ้าน ข้อ 1 มีส่วนร่วมเสนอสภาพปัญหาของหมู่บ้าน และข้อ 2 เข้าร่วมประชุมเพื่อหาสาเหตุของหมู่บ้าน ตามลำดับ

2.1.3 ด้านการร่วมกำหนดโครงการ/กิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.72 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุดสามอันดับแรกคือ ข้อ 1 เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดลำดับแผนงานในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ข้อ 2 เข้าร่วมเสนอโครงการ/กิจกรรมของหมู่บ้าน และข้อ 3 เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดระดับโครงการ/กิจกรรมของหมู่บ้าน ตามลำดับ

2.1.4 ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.68 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุดสามอันดับแรกคือ ข้อ 2 ได้มีการติดตามข้อมูลข่าวสารการดำเนิน

โครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาตำบล ข้อ 1 เข้าร่วมปฏิบัติในการจัดกิจกรรมประเพณี
ท้องถิ่น/วันสำคัญทางศาสนาขององค์การบริหารส่วนตำบล และข้อ 3 ได้มีการสอบถาม
โครงการ/กิจกรรมของหมู่บ้านกับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามลำดับ

2.1.5 ด้านการติดตามประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.57 และ
เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุดสามอันดับแรกคือ ข้อ 1 ท่านได้รับประโยชน์จากการทำแผนพัฒนา
ท้องถิ่นเพียงใด ข้อ 2 ชุมชนท่านได้รับประโยชน์จากการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพียงใด
และข้อ 3 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพียงใด
ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษา
เฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ของประชาชน
ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน ปรากฏดังนี้

3.1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การ
บริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน

3.2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การ
บริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน

3.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา
องค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน

3.4 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การ
บริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน

3.5 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา
องค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
โดยเรียงลำดับความถี่สูงสุดไปหาค่าต่ำสุด ดังนี้คือ

4.1. ด้านการรวบรวมปัญหาความต้องการ

4.1.1 องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องเปิด โอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุม
และแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง เพื่อปรึกษาปัญหาหรือความต้องการ ในการพัฒนา
ท้องถิ่น ก่อนลงมติ

4.1.2 องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุม เพื่อสำรวจปัญหา/ความต้องการของคนในหมู่บ้านอย่างแท้จริง เพื่อกำหนดเป็นแผนงาน หรือ ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาหมู่บ้าน

4.2. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล/หาสาเหตุของปัญหา

4.2.1 องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาคอยแนะนำ สาเหตุของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้แก่ประชาชนทราบเท่านั้น ไม่ควรชี้นำประชาชน

4.3. ด้านการร่วมกำหนดโครงการ/กิจกรรม

องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องจัดลำดับความสำคัญของแผนพัฒนาตำบล ตามความจำเป็นเร่งด่วนของแต่ละชุมชน โดยคัดเลือกโครงการที่ชุมชนได้ลงมติจากคะแนน มากที่สุดก่อน เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน

4.4. ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติ

องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการจัด กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ให้ประชาชนท้องถิ่นได้รับทราบอย่างทั่วถึง

4.5. ด้านการติดตามประเมินผล

องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลความคุ้มค่าของโครงการ เช่น โครงการก่อสร้างถนน

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษา การมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม มีประเด็นที่ น่าสนใจ ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. จากผลการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง ซึ่งผลการศึกษาปรากฏเช่นนี้ อาจเป็นเพราะ 1) ประชาชนในเขตองค์การ บริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมหรือกสิกรรม เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาในการเข้าร่วมประชุม เช่น ประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นต่อมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อีกทั้งยัง ไม่ค่อยให้สนใจต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลเท่าใดนัก

2) ประชาชน ไม่ค่อยให้ความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเท่าใดนัก เพราะคิดว่าเป็นเรื่องของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 3) ประชาชนยังไม่เข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คิดว่าการจัดทำแผนพัฒนาเป็นเรื่องยาก จากเหตุผลดังกล่าว จึงน่าจะ เป็นสาเหตุให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการศึกษาใน ประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยนุช แสงวรุฑ (2544 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษา การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโดย รวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ คารม คำพิฑูรย์ (2545 : 121 - 122) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อ เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ตลอดทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ อังคณา วงษ์นอก (2547 : 26) ได้ สรุป การมีส่วนร่วมของประชาชนว่า การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงกับองค์การ บริหารส่วนตำบล ในด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนขององค์การบริหารส่วนตำบลในทุก ขั้นตอน และการมีส่วนร่วมโดยอ้อมของประชาชน คือ การมีส่วนร่วมผ่านตัวแทนของ ประชาชน นั่นก็คือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่บริหารงานในกิจกรรมแทนตน ในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ทั้ง ทางตรง และทางอ้อม การเปิด โอกาสและเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจึงเป็นสิ่ง สำคัญที่ผู้มีหน้าที่ในการวางแผนจะละเลยมิได้ เป็นต้น

2. จากผลการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัด มหาสารคาม ตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า

2.1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การ บริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาปรากฏ เช่นนี้ อาจเนื่องจาก ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน เช่น เพศชาย เพศหญิง ถึงแม้เพศจะแตกต่าง กัน แต่มีความสนใจและให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม อย่างเท่าเทียมกัน เพราะคิด ว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน จะทำให้ทราบความต้องการในหมู่บ้านของคนว่า

ต้องการให้ องค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว พัฒนาโครงการอะไร ที่จะเป็นประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ เช่น ด้านการรวบรวมปัญหาความต้องการ พบว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิง ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาปัญหา หรือความต้องการตามโครงการพัฒนาของ อบต. คอนจัว อยู่พอสมควร ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลหรือหาสาเหตุของปัญหา พบว่า ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดลำดับความสำคัญปัญหาภายในของหมู่บ้าน ด้านการเข้าร่วมกำหนดโครงการ/กิจกรรม พบว่า มีส่วนร่วมเสนอโครงการ ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติ พบว่า ได้มีการสอบถามโครงการพัฒนาตำบลกับผู้บริหาร สมาชิกสภา อบต. อย่างสม่ำเสมอ และด้านการติดตามประเมินผล พบว่า มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่พอสมควร ประกอบทั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว ก็ให้ความสำคัญกับประชาชนที่เป็นเพศชายและเพศหญิงอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติในการให้บริการว่าจะเป็นเพศใด จากเหตุผลดังกล่าว จึงน่าจะทำให้ ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นนี้สอดคล้องกับ การศึกษาของ ปิยนุช แสงวรุ (2544 : 72-73) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดไม่แตกต่างกัน

2.2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องจาก ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน เช่น อายุ ไม่เกิน 25 ปี อายุ 26 – 35 ปี อายุ 36 - 45 ปี และอายุ ตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป ถึงแม้อายุจะแตกต่างกัน แต่มีความสนใจและให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม อย่างเท่าเทียมกัน เพราะคิดว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน จะทำให้ทราบความต้องการในหมู่บ้านของตน ว่าต้องการให้ องค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว พัฒนาโครงการอะไร ที่จะเป็นประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ เช่น ด้านการรวบรวมปัญหาความต้องการ พบว่า ประชาชนทุกกลุ่มอายุ ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาปัญหา หรือความต้องการตามโครงการพัฒนาของ อบต. คอนจัว อยู่พอสมควร ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลหรือหาสาเหตุของปัญหา พบว่า ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดลำดับความสำคัญปัญหาภายในของหมู่บ้าน ด้านการเข้าร่วมกำหนดโครงการ/กิจกรรม พบว่า มีส่วนร่วมเสนอโครงการ

ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติ พบว่า ได้มีการสอบถามโครงการพัฒนาตำบลกับผู้บริหาร สมาชิกสภา อบต. อย่างสม่ำเสมอ และด้านการติดตามประเมินผล พบว่า มีส่วนร่วมในการติดตามและ ประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่พอสมควร ประกอบทั้ง องค์การบริหารส่วนตำบล คอนจัว ก็ให้ความสำคัญกับประชาชนที่เป็นทุกกลุ่มอายุอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ ในการให้บริการว่าจะมีอายุใด จากเหตุผลดังกล่าว จึงน่าจะทำให้ ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัด มหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นนี้สอดคล้องกับ การศึกษาของ การม กำพิฑูรย์ (2545 : 121 - 122) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชน ในวางแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลพระยืน อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมการในวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล พระยืน อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน

2.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องจาก ประชาชนที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน เช่น ระดับ การศึกษา ไม่เกินประถมศึกษาหรือเทียบเท่า (ป.6) ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นหรือ เทียบเท่า (ม.3 หรือ ม.ศ.3) ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5/ ม.6) หรือ ปวช.หรือ เทียบเท่า ระดับการศึกษา อนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับ การศึกษา ปริญญาตรีขึ้นไป ถึงแม้ระดับการศึกษา จะแตกต่างกัน แต่มีความสนใจและให้ ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล คอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม อย่างเท่าเทียมกัน เพราะคิดว่ากระบวนการ มีส่วนร่วมของประชาชน จะทำให้ทราบความต้องการในหมู่บ้านของตน ว่าต้องการให้ องค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว พัฒนาโครงการอะไร ที่จะเป็นประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ เช่น ด้านการรวบรวมปัญหาความต้องการ พบว่า ประชาชนทุกระดับการศึกษา ได้เข้าร่วม ประชุมเพื่อปรึกษาปัญหา หรือความต้องการตาม โครงการพัฒนาของ อบต. คอนจัว อยู่พอสมควร ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลหรือสาเหตุของปัญหา พบว่า ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อ จัดลำดับความสำคัญปัญหาภายในของหมู่บ้าน ด้านการเข้าร่วมกำหนด โครงการ/กิจกรรม พบว่า มีส่วนร่วมเสนอโครงการ ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติ พบว่า ได้มีการสอบถามโครงการ พัฒนาตำบลกับผู้บริหาร สมาชิกสภา อบต. อย่างสม่ำเสมอ และด้านการติดตามประเมินผล พบว่า มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่พอสมควร

ประกอบทั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว ก็ให้ความสำคัญกับประชาชนทุกระดับ การศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติในการให้บริการว่าจะจบการศึกษาระดับใด จากเหตุผลดังกล่าว จึงน่าจะทำให้ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการ จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นนี้สอดคล้องกับ การศึกษาของ พวงทอง โยธาใหญ่ (2545 : 90 - 91) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน

2.4 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษา ปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องจาก ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน เช่น อาชีพ เกษตรกร อาชีพ รับจ้าง ทั่วไป อาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจ และอาชีพข้าราชการหรือลูกจ้างส่วนราชการ ถึงแม้อาชีพ จะแตกต่างกัน แต่มีความสนใจและให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม อย่างเท่าเทียม กัน เพราะคิดว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน จะทำให้ทราบความต้องการในหมู่บ้าน ของตน ว่าต้องการให้ องค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว พัฒนาโครงการอะไร ที่จะเป็น ประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ เช่น ด้านการรวบรวมปัญหาความต้องการ พบว่า ประชาชน ทุกอาชีพ ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาปัญหา หรือความต้องการตามโครงการพัฒนาของ อบต. คอนจัว อยู่พอสมควร ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลหรือสาเหตุของปัญหา พบว่า ได้เข้าร่วม ประชุมเพื่อจัดลำดับความสำคัญปัญหาภายในของหมู่บ้าน ด้านการเข้าร่วมกำหนดโครงการ/ กิจกรรม พบว่า มีส่วนร่วมเสนอโครงการ ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติ พบว่า ได้มีการสอบถาม โครงการพัฒนาตำบลกับผู้บริหาร สมาชิกสภา อบต. อย่างสม่ำเสมอ และด้านการติดตาม ประเมินผล พบว่า มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่พอสมควร ประกอบทั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว ก็ให้ความสำคัญกับประชาชน ทุกอาชีพอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติในการให้บริการว่าจะมีอาชีพใด จากเหตุผล ดังกล่าว จึงน่าจะทำให้ ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผน พัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นนี้สอดคล้องกับ การศึกษาของ เรณู คุปต์ยงเกียรติ และคณะ (2545 : 85) ทำศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจ ทักษะคติ และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงาน

ในองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่แตกต่างกัน

2.5 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องจาก ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน เช่น รายได้ต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท รายได้ต่อเดือน 5,001 – 8,000 บาท รายได้ต่อเดือน 8,001 – 11,000 บาท และรายได้ต่อเดือน 11,001 บาทขึ้นไป ถึงแม้รายได้ต่อเดือนจะแตกต่างกัน แต่มีความสนใจและให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม อย่างเท่าเทียมกัน เพราะคิดว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน จะทำให้ทราบความต้องการในหมู่บ้านของตน ว่าต้องการให้ องค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว พัฒนาโครงการอะไร ที่จะเป็นประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ เช่น ด้านการรวบรวมปัญหาความต้องการ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาปัญหา หรือความต้องการตามโครงการพัฒนาของ อบต. คอนจัว อยู่พอสมควร ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลหรือหาสาเหตุของปัญหา พบว่าได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดลำดับความสำคัญปัญหาภายในของหมู่บ้าน ด้านการเข้าร่วมกำหนดโครงการ/กิจกรรม พบว่า มีส่วนร่วมเสนอโครงการ ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติ พบว่า ได้มีการสอบถามโครงการพัฒนาตำบลกับผู้บริหาร สมาชิกสภา อบต. อย่างสม่ำเสมอ และด้านการติดตามประเมินผล พบว่า มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่พอสมควร ประกอบทั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว ก็ให้ความสำคัญกับประชาชนทุกกลุ่มรายได้อย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติในการให้บริการว่าจะมีรายได้ต่อเดือนเท่าใด จากเหตุผลดังกล่าว จึงน่าจะทำให้ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ วราพร ลือสกุล (2547 : 46 - 48) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบางคล้า อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบางคล้า อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ไม่แตกต่างกัน

3 จากผลการศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อังคณา วงษ์นอก ซึ่งได้ศึกษาการบริหารในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในอำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า การบริหารในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะ เช่น ด้านการรวบรวมปัญหาความต้องการ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้อภิปรายข้อดี ข้อเสียของ โครงการที่หมู่บ้านตนต้องการอย่างกว้างขวาง ไม่ควรคำนึงถึงเวลา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ในการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษา มีข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีนโยบายให้ประชาชนทุกอาชีพ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตามขั้นตอนการดำเนินงานทุกอย่าง เช่น กระบวนการร่วมประชุมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การสำรวจปัญหาหรือความต้องการของชุมชน การวิเคราะห์ข้อมูลหรือสาเหตุของปัญหา การกำหนดโครงการหรือกิจกรรม และการติดตามและประเมินผลโครงการ อย่างละเอียดในทุกขั้นตอน

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการประชาสัมพันธ์ผลงาน ตามโครงการพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

5.2.1 ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

2.2 ควรศึกษาและเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคามกับ
องค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ที่มีขนาดใกล้เคียงกัน เพื่อให้เห็นข้อแตกต่างกันอย่างชัดเจน และ
นำข้อแตกต่างที่ได้นั้น มาทำการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนา
ท้องถิ่น เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY